

**Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет
Наукове товариство анатомів, гістологів,
ембріологів та топографоанатомів України**

ЗБІРКА ТЕЗ ТА СТАТТЕЙ
науково-практичної інтернет-конференції
з міжнародною участю

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ
МЕДИКО-ЕКОЛОГІЧНИХ АСПЕКТІВ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ**

ПОЛТАВА
19-20 жовтня 2023 року

Назаренко С. М., Борисенко В. В., Костенко В. О., Міщенко А. В.,
Соловйова Н. В., Заколотна О. Е.

Полтавський державний медичний університет, м. Полтава, Україна

ЗНАЧЕННЯ ЗАГАЛЬНИХ ПОНЯТЬ ПАТОФІЗІОЛОГІЇ ДЛЯ ВИКЛАДАННЯ НАРКОЛОГІЇ ЗДОБУВАЧАМ ОСВІТИ В ЗВО

Вступ. В останні десятиріччя, як в Україні, так і за кордоном відмічається значне підвищення вживання населенням психоактивних речовин та алкоголю. На теперішній час темпи зростання наркоманій та алкогольної залежності на Україні є одними з найвищих у світі. Наслідком такого явища є значне зростання наркологічних хворих. Відмічено, що зловживання психоактивними речовинами є однією із провідних причин погіршення психічного здоров'я населення. Так, гострі та хронічні розлади психіки та поведінки у наркозалежних займають провідні місця в захворюваності населення на розлади психіки та поведінки. Тому важко переоцінити значення якісної теоретичної і практичної підготовки здобувачів освіти з наркології, що стає дедалі актуальнішою, враховуючи зміни в системі надання медичної допомоги населенню України.

Мета. В короткому огляді представити наші погляди та напрацювання відносно комплексного методологічного підходу в педагогічному процесі для формування у здобувачів освіти цілісних теоретичних та практичних знань щодо наркологічної патології колективами кафедри психіатрії, наркології та медичної психології і патофізіології Полтавського державного медичного університету.

Обговорення. Для формування фахових компетенцій в межах програмних результатів навчання необхідний комплекс міждисциплінарних знань для формування навичок діагностики, терапії, реабілітації та профілактики пацієнтів з хімічною залежністю. На початкових курсах навчання закладаються первинні знання про анатомічні, фізіологічні, молекулярні і біохімічні механізми структури та функціонування мозку на відповідних кафедрах, вивчаються нейромедіаторні системи в межах фізіологічного функціонування вищої нервової діяльності.

Ці теоретичні знання в подальшому дають змогу освоїти ті патофізіологічні прояви, що призводять до патологічної реакції організму психоактивні речовини та формування залежності. Отже, головним завданням патофізіології являється формування безперервного зв'язку між теоретичними та клінічними знаннями, що засвоюються здобувачами освіти. Патологічна фізіологія, як прикладна дисципліна, узагальнює набуті знання зі структурно-функціональної організації організму та формує загальні уявлення та принципи

у відношенні типових патологічних станів, підводячи до розуміння механізмів хворобливих проявів при клінічних розладах.

Для правильного розуміння сукупності проявів наркологічної патології необхідна первинна сукупність знань, яка пояснює зміни в організмі, що приводять до захворювання та його різнобічні прояви. Не зважаючи на те, що в наркології все більше приділяється уваги психосоціальним аспектам, які формують хворобливі стани, слід розуміти, що в основі лежать біологічні фактори тому, на нашу думку, освоєнню даної дисципліни здобувачами освіти допомагають базові знання реактивності та резистентності організму в розвитку патології. Саме ці загальні патофізіологічні теми досить поглиблено вивчаються на кафедрі патофізіології з двох основних причин: по-перше – реактивність та резистентність дозволяє розкрити загальні особливості типових патологічних процесів, що в подальшому вивчаються на кафедрі і по-друге – є базовими знаннями, що дають відповіді на досить велике коло питань при вивченні клінічних дисциплін. З цієї точки зору наркологія не є винятком.

Патофізіологічні уявлення з фізіологічної та патологічної реактивності та резистентності організму в розвитку наркологічної патології допомагають теоретично обґрунтовано розуміти що і чому є психоактивною речовиною, первинні реакції і механізми формування толерантності і залежності в цілому при вживанні даних речовин та індивідуальні, групові, конституціональні, вікові, статеві та інші особливості хімічних залежностей, спадкові прояви, патологічні зміни на рівні клітин, органів, систем, цілісного організму, явища десинхронозу.

Це дозволяє при вивченні наркології в педагогічному процесі викладачеві більше уваги приділяти особливостям клінічних проявів, формуванню практичних навичок за рахунок тематичних мікрокурацій хворих, обговоренню та оцінці клінічної картини конкретних пацієнтів та розбору лікувально-діагностичних та реабілітаційних програм з урахуванням індивідуальних особливостей, в тому числі й безпосередньо в умовах наркологічного стаціонару. Отримані знання та навички здобувачі освіти мають можливість закріпити та поглибити під час проходження виробничої лікарської практики, де є можливість обирати профіль бази проходження практики.

Висновок. Таким чином, виходячи з теперішніх реалій та потреб в медичній освіті, існує необхідність поетапної і послідовної підготовки здобувачів освіти в питаннях формування комплексного підходу до проблеми діагностики, терапії та реабілітації наркологічних хворих. Цей підхід може бути забезпечений тільки планомірним, системним вивченням та міждисциплінарною інтеграцією даної проблематики в педагогічному процесі медичного закладу вищої освіти, що дає широкі та різнобічні перспективи розвитку міжкафедральної взаємодії як в навчальному, так і в науковому напрямках.